

SÍNTESI DE DIAGNOSI I ESTRATÈGIES SOBRE: **MILLORA DE LA QUALITAT URBANA**

La forma de desenvolupament urbana que ha patit el litoral fins ara, caracteritzada per períodes de ràpids creixements, ha acumulat dèficits d'equipament i infraestructura tant en àrees d'alta densitat, centres històrics o zones suburbanes, com àrees disperses, sobretot antigues urbanitzacions il·legals, freqüents sobretot a municipis del Garraf. La baixa qualitat urbana està directament relacionada amb problemes socials i ambientals. Si bé les situacions més greus són puntuals al litoral, bàsicament a l'entorn més immediat de Barcelona, i al Baix Llobregat, els teixits urbans de baixa qualitat, amb voreres i carrers estrets i en pendent, poc espai públic i zones d'aparcament, i habitatge deficient, són molt extensos i requeriran polítiques actives de remodelació al llarg de molts anys.

DIAGNOSI ESTRATÈGICA

Segons dades dels estudis previs del Pla Territorial Metropolità, elaborat pel DPTOP, de les 39.110 ha destinades a usos residencials a la regió metropolitana de Barcelona, 21.669 estan afectades, en diversos graus, per dèficits de qualitat urbana (és a dir, problemes d'urbanització, d'ordenació, d'equipaments o d'accessibilitat). Aquests dèficits afecten amb particular intensitat els nuclis antics (amb un 89,3% de la superfície afectada), les àrees d'expansió urbana (89%) i els polígons d'habitatge (71,5%). En la major part dels casos, les carències urbanístiques es troben acompanyades, a més, per una problemàtica social: envelliment, baix nivell de renda, baix nivell educatiu, pèrdua de població i concentració de grups amb necessitats especials.

El creixement ràpid de moltes ciutats va donar lloc a teixits no consolidats, subequipats, o amb usos obsolets a l'interior de l'espai urbà, o bé dispersos a l'exterior, com les urbanitzacions encara ara en procés de legalització. Paral·lelament, s'ha passat de la lògica de la segona residència imperant als anys vuitanta a una progressiva entrada d'aquests parc d'habitatges en el mercat de la primera residència, incrementant la pressió residencial en el territori i la densificació d'alguns barris, així com la pressió sobre els serveis municipals.

En general, al litoral metropolità abunden els teixits urban d'alta densitat d'ocupació amb carrers estrets i en pendent, amb pocs espais verds, amb habitatge de poca qualitat. Així com exenses ocupacions d'urbanitzacions de baixa densitat poc o mal equipades. Finalment, perviuen encara àrees urbanes que presenten nivells de qualitat molt inferiors i que sovint estan associades a conflictivitat social, alts percentatges de població immigrada recent, teixits

econòmics informals i submergits. La nova Llei de barris i la provisió de fons associada obre noves expectatives per la intervenció en les àrees més degradades, però caldrà estendre els projectes de transformació dels centres urbans a la resta dels teixits urbans de poca qualitat, encara que no estiguin necessàriament degradats.

Plans i projectes de remodelació urbana

Des de l'arribada dels primers governs democràtics i, especialment, en la darrera dècada, molts municipis litorals han començat a aplicar polítiques de millora de l'espai públic i rehabilitació urbana. Si bé l'entorn periurbà ha patit una greu degradació paisatgística, la majoria dels centres urbans han millorat significativament amb polítiques d'equipament, transport públic i regulació de l'aparcament i la circulació, rehabilitació d'habitatge i modernització del teixit comercial. També s'han afrontat les rehabilitacions integrals de barris degradats com el Raval a Barcelona, Sant Cosme al Prat del Llobregat o la Mina a Sant Adrià de Besòs. Aquestes accions han comptat, sovint, amb la participació del sector privat, de les associacions veïnals i de les institucions europees, i amb actuacions puntuals dels diferents departaments de la Generalitat.

Al maig de 2004 el Parlament de Catalunya va aprovar la **Llei de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen atenció especial**, impulsada pel Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat amb l'objectiu de promoure la rehabilitació integral de barris, evitar la seva degradació i millorar les condicions dels ciutadans residents. La Llei preveu un fons, a disposició dels ajuntaments, per finançar projectes d'intervenció sobre els dèficits d'ordenació, edificació, benestar, equipaments, habitatges o activitat econòmica. Les actuacions seran cofinançades per la Generalitat que inclourà cada any en els seus pressupostos les partides corresponents. Cada una de les actuacions escollides s'executarà en un període de quatre anys. La citada Llei estableix els indicadors per a la determinació d'àrea urbana d'atenció especial. Les variables que es consideren i que serveixen per evaluar l'estat de l'àrea en comparació amb la resta del municipi i de Catalunya, són:

- **Regressió urbanística:** Es consideren la mitjana del valor cadastral de l'àrea comparada amb la del municipi, mal estat i ruïna d'edificacions, edificis sense aigua corrent i sense evacuació d'aigües residuals, sense ascensor, etc.

- Problemàtica demogràfica, causada per pèrdua o l'envelliment de la població, per un creixement massa accelerat perquè pugui ser assumit des del punt de vista urbanístic o de serveis: densitat de població, variació relativa de la població en els darrers 5 anys, població dependent segons el Padró de 2003, % població immigrant extracomunitària respecte la població resident total.
- Presència característica de problemes econòmics, socials o ambientals especialment greus: taxa d'atur i percentatge d'inactius.
- Persistència de dèficits socials i urbans importants, i una problemàtica de desenvolupament local: % persones beneficiàries de pensions assistencials i no contributives, percentatge de població de 10 anys i més sense títol de batxillerat, o sense cicles de formació professional, percentatge de població en risc d'exclusió social, etc.
- Associacionisme i participació ciutadana
- Situació mediambiental: dèficits de zones verdes, contaminació, residus-reciclatge.
- Situació urbanística: dèficits de xarxes i dotacions com transport públic i aparcament.

Set municipis del PEL havien demanat ajudes a la primera convocatòria: Malgrat de Mar (Barri del Castell), Mataró (Cerdanyola), Prat de Llobregat (Sant Cosme), Viladecans (Sector Ponent), Vilanova i la Geltrú (Nucli Antic), a més de Badalona (Serra d'en Mena) i Barcelona (Santa Caterina i Roquetes) que, finalment, van ser beneficiaris dels primers ajuts amb un total de 22'1 Milions d'euros dels 99M atorgats a tot Catalunya.

A la segona convocatòria encara pendent de resolució, al maig del 2005, s'hi van presentar un total de 75 municipis catalans. Del litoral metropolità van repetir els mateixos de la primera convocatòria, i s'hi van afegir dos barris més de Barcelona (Trinitat Vella i Poble Sec) i Sant Adrià del Besòs (La Mina).

ESTRATÈGIA SOBRE MILLORA DE QUALITAT URBANA

Objectius

- Millora de la qualitat urbana en centres històrics, barris i urbanitzacions disperses

Accions

- Enfortiment dels centres urbans amb la intensificació dels programes d'aparcament regulat, peatonalització i regulació de trànsit viari i modernització del comerç
- Continuitat en els projectes integrals de rehabilitació de barris degradats
- Enfortiment dels centres urbans amb la intensificació dels programes d'aparcament regulat, peatonalització i regulació de trànsit viari i modernització del comerç
- Plans de gestió supramunicipal de l'habitatge social: rehabilitació i promoció pública

Projectes locals rellevants en relació als centres històrics i consolidats

Pla Especial del Casc Antic (instal·lacions en edificis). Creació d'aparcament	Arenys de Mar	Millora espai públic
Can Solei i Ca Pardús: jardí romàntic en restauració, operació PE Sant Crist i Coll i Pujol (habitatges, Corte Inglés, parc urbà)	Badalona	Millora espai públic
Actuació integral als voltants de l'Hotel Colon.	Caldes d'Estrac	Millora espai públic
Casc Antic Peatonalització de carrers i creació d'aparcament	Calella	Millora espai públic
Nova plaça. Creació d'aparcaments	Canet de Mar	Millora espai públic
Pla Especial de millora del centre urbà	Castelldefels	Millora espai públic
Millora urbana i de l'espai públic del Casc Antic	Gavà	Millora espai públic
Peatonalització de carrers i creació d'aparcament	Malgrat de Mar	Millora espai públic
Peatonalització de carrers i creació d'aparcament	Masnou, el	Millora espai públic
Millora espai públic centre urbà i façana marítima Peatonalització de carrers i creació d'aparcament	Mataró	Millora espai públic
Barri de Les Mallorquines	Montgat	Millora espai públic
Millora espai públic casc antic. Peatonalització de carrers i creació d'aparcament	Prat de Llobregat, el	Millora espai públic
Millora urbana i de l'espai públic	Premià de Mar	Millora espai públic
Passeig de la riera o Avinguda Sant Andreu	Sant Andreu de Llavanes	Millora espai públic
Millora espai públic nucli antic de Ribes	Sant Pere de Ribes	Millora espai públic
Millores a l'espai urbà: ajardinament, creació del Parc Central Peatonalització de carrers	Santa Susanna	Millora espai públic
Millores espai públic al barri de les Botigues de Sitges i al nucli de Garraf.	Sitges	Millora espai públic
Peatonalització de carrers i creació d'aparcament	Viladecans	Millora espai públic
Vilanova Vella. Operació urbanística a l'antiga Pirelli Peatonalització de carrers i creació d'aparcament	Vilanova i la Geltrú	Millora espai públic
Creació d'una gran plaça. Peatonalització de carrers i creació d'aparcament	Vilassar de Mar	Millora espai públic

Projectes locals rellevants en relació a barris

Serra de'n Mena, Sant Roc (substitució per aluminosi), PE Canyet i Barri Bonavista	Badalona	Rehabilitació barris
Rehabilitació de barris: Pla integral de la Mina, Pla integral Santa Caterina - Ciutat Vella, Remodelació Glòries, Sagrera, Poblenou, Zona Franca.	Barcelona	Rehabilitació barris
Vista Alegre, sanejament de barris	Castelldefels	Rehabilitació barris
Rehabilitació del barri Can Castell	Malgrat de Mar	Rehabilitació barris

Millora urbana (instal.lacions en edificis)	Masnou, el	Rehabilitació barris
Cerdanyola, Rocafonda, Pla Integral del Palau	Mataró	Rehabilitació barris
Pla Integral Sant Cosme	Prat de Llobregat, el	Rehabilitació barris
Rehabilitació de barris: Pla integral de la (PERI) Mina, Pla de millora Via Trajana.	Sant Adrià del Besòs	Rehabilitació barris
Millora urbana i de l'espai públic a Eixample 21, barri de Sales i el Pla de Ponent.	Viladecans	Rehabilitació barris

Projectes locals rellevants en relació a urbanitzacions disperses

Procés de legalització i millora urbana d'urbanitzacions	Cubelles	Rehabilitació urbanitzacions
Procés de legalització i millora urbana d'urbanitzacions	Sant Pere de Ribes	Rehabilitació urbanitzacions
Procés de legalització i millora urbana d'urbanitzacions	Vilanova i la Geltrú	Rehabilitació urbanitzacions